

คำวินิจฉัยของ พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๔๐ - ๔๑/๒๕๕๖

วันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ศาลแพ่งสงฆ์คำโต้แย้งของผู้ร้องคัดค้านในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ พ. ๓/๒๕๕๔ และที่ พ. ๕/๒๕๕๔ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๕๒ หมวด ๖ มาตรา ๔๘ ถึงมาตรา ๕๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๔๘ หรือไม่ และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาตรา ๕๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ หรือไม่

สรุปข้อเท็จจริง

สำนักงานศาลยุติธรรมมีหนังสือ ลงวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๔ และวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๕ ส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งรับคำร้องที่หนึ่งไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐ วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๔ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ สำหรับคำร้องที่สอง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งรับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญฯ ข้อ ๑๐ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ พร้อมทั้งให้รวมพิจารณาทั้งสองคำร้องในคราวเดียวกัน เนื่องจากมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยเป็นประเด็นเดียวกัน

ศาลแพ่งสงฆ์คำโต้แย้งของผู้ร้องคัดค้าน เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๒๖๔ โดยมีข้อเท็จจริงตามคำร้อง คือ

ศาลแพ่งสงฆ์คำโต้แย้งของนายไมเคิล ชาร์ส เมสคอด กับพวก รวมแปดคน ผู้ร้องคัดค้านในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ พ. ๓/๒๕๕๔ และนางทยอย หรือใจ หรือจอย รัตนกิจ กับพวก รวมห้าคน ผู้ร้องคัดค้านในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ พ. ๕/๒๕๕๔ รวม ๒ คำร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ข้อเท็จจริงตามคำร้องทั้งสองฉบับและเอกสารประกอบ สรุปได้ดังนี้

คำร้องที่ ๑

๑. พนักงานอัยการ ยื่นคำร้องต่อศาลแพ่ง เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำผิดของผู้ร้องคัดค้านที่หนึ่ง กับพวก รวมแปดคน ตกเป็นของแผ่นดิน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๔๕ เนื่องจากเมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีหนังสือถึงเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน แจ้งว่า ผู้ร้องคัดค้านที่หนึ่งซึ่งมีพฤติการณ์ด้านยาเสพติดและถูกจับกุมที่ประเทศเบลเยียมเมื่อวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๕๓ ตามหมายจับของประเทศอิตาลี จากการสืบสวนพบว่า ผู้ร้องคัดค้านที่หนึ่งมีทรัพย์สินส่วนหนึ่งเป็นเงินสดฝากไว้ในบัญชีธนาคารในประเทศไทย และยังครอบครองโฉนดที่ดินในประเทศไทยซึ่งเชื่อว่าชื่อในนามของบุคคลอื่นจำนวนหลายแปลง คณะกรรมการธุรกรรมได้อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ เข้าทำการตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมและทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดของผู้ร้องคัดค้านที่หนึ่งแล้วดำเนินการยึดทรัพย์สินดังกล่าว ต่อจากนั้นได้ประชุมพิจารณา รวม ๒ ครั้งและมีความเห็นว่าเป็นกรณีที่ปรากฏหลักฐานเชื่อได้ว่า เงินและทรัพย์สินที่ยึดและอายัดไว้เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอันเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ จึงมีมติให้เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินส่งเรื่องให้พนักงานอัยการดำเนินการต่อไปตามนัยมาตรา ๔๕ และด้วยเหตุที่มีข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานแสดงว่าบุคคลที่เป็นเจ้าของ หรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของ หรือผู้รับโอนทรัพย์สินในคดีนี้เป็นผู้เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานอันเป็นความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อนตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ มาตรา ๕๑ วรรคสอง บรรดาเงินและทรัพย์สินทั้งหมดในคดีนี้ จึงเป็นทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิดและได้รับโอนมาโดยไม่สุจริต พนักงานอัยการจึงขอให้ศาลแพ่งสั่งให้ทรัพย์สิน จำนวน ๒๑,๓๐๑,๓๒๕.๑๑ บาท ตกเป็นของแผ่นดิน

๒. ผู้ร้องคัดค้านที่หนึ่ง กับพวก รวมแปดคน ยื่นคำโต้แย้ง ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๔ ต่อศาลแพ่ง สรุปความได้ว่า

(๑) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ หมวด ๖ มาตรา ๔๘ ถึงมาตรา ๕๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ เนื่องจากทำให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเป็นการริบทรัพย์สินซึ่งเป็นโทษทางอาญาประเภทหนึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ และย่อมอยู่ภายใต้บทบัญญัติมาตรา ๓๒ ของรัฐธรรมนูญ เมื่อมาตรา ๒ ได้บัญญัติให้พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด

หนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา คือ มีผลใช้บังคับวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๒ เป็นต้นไป ซึ่งการกระทำความผิดมูลฐานที่พนักงานอัยการใช้อ้างในการขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินของผู้รื้อคดีค้ำที่หนึ่งเกิดขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัติมีผลใช้บังคับทั้งสิ้น โดยครั้งสุดท้ายถูกจับตามหมายจับ ลงวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๕๒ ดังนั้น การที่จะใช้บทบัญญัติตามหมวด ๖ บังคับแก่คดีนี้จึงเป็นการใช้กฎหมายอาญามาลงโทษแก่บุคคลย้อนหลัง ย่อมขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒

(๒) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ หมวด ๖ มาตรา ๔๘ ถึงมาตรา ๕๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๔๘ เพราะเป็นกฎหมายที่จำกัดสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลเกินกว่าเท่าที่จำเป็น และกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพ เนื่องจากคดีของผู้รื้อคดีค้ำที่หนึ่งยังไม่มีฟ้องดำเนินคดีต่อศาล จึงยังไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่า ผู้รื้อคดีค้ำที่หนึ่งได้กระทำความผิดตามความผิดมูลฐานแต่อย่างใด นอกจากนี้การขอให้ทรัพย์สินของผู้รื้อคดีค้ำที่สองถึงที่เจ็ดตกเป็นของแผ่นดินด้วยข้อเท็จจริงและอาศัยบทบัญญัติตามพระราชบัญญัตินี้ก่อให้เกิดความเสียหายเนื่องจากการที่รัฐบังคับเอาทรัพย์สินของบุคคลซึ่งได้รับการคุ้มครองโดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ ทั้งที่ยังไม่มีการพิสูจน์ความผิดของบุคคลนั้น เป็นการจำกัดสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลเกินกว่าเท่าที่จำเป็น และกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิในทรัพย์สิน ดังที่บัญญัติไว้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕

(๓) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ มาตรา ๕๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ เพราะเป็นบทบัญญัติให้ศาลแพ่งมีอำนาจพิจารณาความผิดทางอาญา ซึ่งการที่ศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินอันเป็นโทษทางอาญาได้นั้น ศาลจะต้องพิจารณาว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานอันเป็นความผิดในคดีอาญาตามคำนิยามของมาตรา ๓ หรือไม่ ซึ่งศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีอาญาจะมีหลักในการรับฟังพยานแตกต่างจากคดีแพ่ง ดังนั้น การที่มาตรา ๕๕ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ บัญญัติให้ศาลแพ่งมีอำนาจพิจารณาคดีนี้ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕

คำร้องที่ ๒

เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลแพ่งขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิดของผู้รื้อคดีค้ำที่หนึ่ง กับพวก รวมห้าคน ตกเป็นของแผ่นดิน เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้ส่งข้อมูลการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้รื้อคดีค้ำที่หนึ่งซึ่งต้องหาว่าร่วมกันมียาเสพติดให้โทษ ประเภท ๑ (เมทแอมเฟตามีน) ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย และจำหน่ายโดยผิดกฎหมาย เหตุเกิดเมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๑

ที่ตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ในการตรวจสอบทรัพย์สินปรากฏข้อเท็จจริงว่า ผู้ร้องคัดค้านที่หนึ่งมีทรัพย์สิน ๒๓ รายการ รวมมูลค่าประมาณ ๑๕,๑๐๗,๕๒๒ บาท ซึ่งน่าจะเชื่อว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ จึงมีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าว และแจ้งให้พนักงานอัยการจังหวัดชลบุรียื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดชลบุรี เพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ซึ่งในส่วนการดำเนินคดีอาญากับผู้ร้องคัดค้านที่หนึ่งนั้น ศาลจังหวัดชลบุรีพิพากษาเมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๒ ให้ยกฟ้องผู้ร้องคัดค้านที่หนึ่งโดยวินิจฉัยว่า พยานหลักฐานโจทก์มีความสงสัยตามสมควรว่า ผู้ร้องคัดค้านที่หนึ่งกระทำความผิดตามฟ้องหรือไม่ ควรยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๗ วรรคสอง ซึ่งคดีถึงที่สุดแล้ว ดังนั้น การยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ร้องคัดค้านที่หนึ่งในกรณีดังกล่าวจึงสิ้นสุดลงตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดฯ มาตรา ๓๒ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดพิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อมูลการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ร้อง คัดค้านที่หนึ่งอาจเป็นประโยชน์แก่การปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงส่งข้อมูลให้ดำเนินการต่อไป

คณะกรรมการธุรกรรมตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ ได้พิจารณาแล้วมีมติให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าวของผู้ร้องคัดค้านที่หนึ่งไว้ชั่วคราว (ปัจจุบันราคา ๑๗,๕๗๗,๒๕๑.๕๑ บาท) ต่อมาในการประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๔๔ คณะกรรมการธุรกรรมได้พิจารณาเอกสารหลักฐานต่างๆ ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินรวบรวมแล้ว เห็นว่า ทรัพย์สินดังกล่าวที่คณะกรรมการธุรกรรมได้ยึดและอายัดไว้ชั่วคราวเป็นทรัพย์สินที่ได้มาเกินฐานะในการประกอบอาชีพโดยสุจริต หรือได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะ และเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด จึงมีมติให้เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินส่งเรื่องให้พนักงานอัยการขอให้ศาลแพ่งมีคำสั่งให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดินต่อไป

พนักงานอัยการได้ตรวจสอบเอกสารหลักฐานต่างๆ และพิจารณาแล้ว ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้ร้องคัดค้านที่หนึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดและกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอันเป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓

แม้ศาลจังหวัดชลบุรีพิจารณาให้ยกฟ้องผู้ร้องคัดค้านที่หนึ่งแต่ก็มีได้วินิจฉัยว่าได้กระทำความผิดตามฟ้อง แต่ยกฟ้องเพราะเหตุที่พยานโจทก์ตกอยู่ในความสงสัยจึงยกประโยชน์แห่งความสงสัย ดังนั้น จึงฟังไม่ได้ว่า ผู้ร้องคัดค้านที่หนึ่งเป็นผู้บริสุทธิ์ในคดีดังกล่าว ประกอบกับข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้ร้องคัดค้านที่หนึ่ง เคยมีพฤติการณ์จำหน่ายยาเสพติดมาก่อน กล่าวคือ ก่อนที่เจ้าพนักงานจะจับกุมดำเนินคดีในคดีดังกล่าว เจ้าพนักงานได้ทำการจับกุมพร้อมยาเสพติดของกลางจำนวนมาก อนึ่ง พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ มาตรา ๕๘ บัญญัติว่า ในกรณีที่ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดได้ได้มีการ ดำเนินการตามกฎหมายอื่นแล้วแต่ไม่เป็นผลหรือการดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการมากกว่า ก็ให้ดำเนินการกับทรัพย์สินนั้น ต่อไปตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ พนักงานอัยการจึงขอให้ศาลแพ่งสั่งให้ ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดินต่อไป

ผู้ร้องคัดค้านที่หนึ่ง กับพวก รวมห้าคน ยื่นคำโต้แย้ง ลงวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๕ ต่อศาลแพ่ง สรุปความได้ว่า

(๑) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ หมวด ๖ ว่าด้วยการดำเนินการ เกี่ยวกับทรัพย์สิน มาตรา ๔๘ ถึงมาตรา ๕๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ เพราะเป็นการ ใช้กฎหมายอาญาย้อนหลังในทางที่เป็นโทษแก่บุคคล เนื่องจากคำร้องของพนักงานอัยการที่อ้างไว้ข้างต้นนั้น ผู้ร้องคัดค้านที่หนึ่งและพวกเห็นว่า การให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน คือการริบทรัพย์สินซึ่งเป็นโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ ซึ่งจะกระทำได้อีกต่อเมื่อมีกฎหมายในขณะนั้นบัญญัติไว้ว่า เป็นความผิดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ การขอให้ทรัพย์สินของบุคคลอื่นตกเป็นของแผ่นดิน ตามคำสั่งศาลโดยที่บุคคลไม่มีนิติสัมพันธ์ทางหนึ่งกับรัฐ จึงไม่อาจกล่าวเป็นอย่างอื่นได้ นอกจากเป็นการที่รัฐ ลงโทษทางอาญาแก่บุคคลนั้น ย่อมไม่สามารถใช้กับการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นก่อนที่พระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ มีผลใช้บังคับ จากข้อเท็จจริงผู้ร้องคัดค้านที่หนึ่งถูกเจ้าพนักงาน จับกุมและถูกกล่าวหาว่า ร่วมกันมียาเสพติดให้โทษไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย และจำหน่ายโดย ผิดกฎหมายเมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ ซึ่งเกิดขึ้นก่อนพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม การฟอกเงินฯ มีผลใช้บังคับ คือวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๒ นอกจากนี้การที่มาตรา ๕๘ บัญญัติให้ สิทธิแก่เจ้าพนักงานโดยเปิดกว้างในการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเพื่อให้ ตกเป็นของแผ่นดินซึ่งเป็นโทษทางอาญาโดยมิได้คำนึงว่าขณะกระทำความผิดนั้นมีกฎหมายบัญญัติว่า เป็นความผิดหรือไม่ หรือการกระทำนั้นเป็นความผิดตามบทกฎหมายหรือไม่ หรือความผิดมูลฐาน จะถูกศาลพิพากษายกฟ้องแล้วก็ตามอันเป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ ซึ่งคดีที่ผู้ร้อง คัดค้านที่หนึ่งถูกฟ้องเป็นจำเลยนั้น ศาลได้พิพากษายกฟ้องและคดีถึงที่สุดแล้ว ถือว่าผู้ร้องคัดค้านที่หนึ่ง

ไม่มีความผิดและไม่ต้องรับโทษทางอาญา การที่จะนำมาตรา ๕๘ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ มาใช้บังคับลงโทษทางอาญาโดยการริบทรัพย์สินหรือให้ทรัพย์สินของผู้ร้องคัดค้านทั้งห้าตกเป็นของแผ่นดิน จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒

(๒) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ หมวด ๖ ว่าด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน มาตรา ๔๘ ถึงมาตรา ๕๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๒๕ เพราะเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จำกัดสิทธิเสรีภาพในทรัพย์สินของบุคคลเกินกว่าเท่าที่จำเป็น และกระทบกระเทือนสิทธิและเสรีภาพ เนื่องจากศาลได้พิพากษายกฟ้องผู้ร้องคัดค้านที่หนึ่งและคดีถึงที่สุดแล้ว ต่อมาวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้มีมติให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ร้องคัดค้านทั้งห้าไว้ชั่วคราว โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ ซึ่งผู้ร้องคัดค้านเห็นว่า บทบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นการให้สิทธิแก่คณะกรรมการธุรกรรมมากเกินไปเกิดการกลั่นแกล้งหรือเลือกปฏิบัติได้ ทำให้สิทธิด้านทรัพย์สินของบุคคลไม่ได้รับการคุ้มครอง จึงเห็นว่าเป็นการตรากฎหมายเพื่อจำกัดสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลเกินกว่าที่จำเป็น และเป็นการกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ รับรองไว้

(๓) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ มาตรา ๕๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ เพราะเป็นบทบัญญัติที่ให้ศาลแพ่งมีอำนาจพิจารณาคดีอาญา กล่าวคือ การที่ศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ ได้ ศาลจะต้องพิจารณาว่า ทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดอันเป็นความผิดมูลฐาน ซึ่งเป็นความผิดในคดีอาญาตามคำนิยามในมาตรา ๓ หรือไม่ ซึ่งศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีอาญาจะมีหลักในการรับฟังพยานแตกต่างจากคดีแพ่ง ดังนั้น ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดอาญา คือ ศาลอาญา ศาลแพ่งจึงไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนี้ ดังนั้น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ มาตรา ๕๕ ที่บัญญัติ ให้ศาลแพ่งมีอำนาจพิจารณาและพิพากษาคดี จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕

ผู้ร้องคัดค้าน (ผู้ร้อง) ทั้งสองคำร้องได้ยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๔๔ และวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๔๔ ต่อศาลแพ่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า

๑. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ หมวด ๖ มาตรา ๔๘ ถึงมาตรา ๕๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ หรือไม่

๒. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๕๒ หมวด ๖ มาตรา ๔๘ ถึงมาตรา ๕๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

๓. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๕๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ หรือไม่

ข้อวินิจฉัย

พิจารณารายละเอียดคำร้องโต้แย้งของผู้ร้องดังกล่าว ซึ่งศาลแพ่งส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการวินิจฉัยมี ๓ ประเด็น คือ

ประเด็นแรก พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๕๒ หมวด ๖ ว่าด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน (มาตรา ๔๘ ถึงมาตรา ๕๕) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ หรือไม่

โดยผู้ร้องโต้แย้งว่า การดำเนินการตามประเด็นดังกล่าวเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ เพราะเป็นการใช้กฎหมายย้อนหลังในทางที่เป็นโทษแก่บุคคลเนื่องจากคำร้องของพนักงานอัยการที่ทำให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินนั้นคือการริบทรัพย์สินซึ่งเป็นโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ ซึ่งจะกระทำได้อีกเมื่อกฎหมายขณะนั้นบัญญัติไว้ว่าเป็นความผิดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ การขอให้ทรัพย์สินของบุคคลอื่นตกเป็นของแผ่นดินตามคำสั่งศาลโดยที่บุคคลไม่มีนิติสัมพันธ์ทางนี้กับรัฐจึงเป็นการลงโทษทางอาญาแก่บุคคลนั้นย่อมไม่สามารถดำเนินการได้ เพราะการกระทำผิดเกิดขึ้นก่อนที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีผลบังคับใช้ พิจารณาแล้วเห็นว่า การดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ แบ่งเป็นสองส่วนคือ การดำเนินคดีกับบุคคลซึ่งมีโทษทางอาญาฐานฟอกเงินและการดำเนินการตามมาตรการยึดทรัพย์สินทางแพ่งตามหมวด ๖ ซึ่งเป็นมาตรการดำเนินการกับตัวทรัพย์สิน จะเห็นได้ว่าโดยมาตรา ๔๕ วรรคแรก ตามพระราชบัญญัติฯ ได้ใช้คำว่าให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน จึงมิใช่โทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ หากพิจารณาจากเจตนารมณ์ของบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ แล้วมาตรการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้เป็นมาตรการพิเศษโดยเฉพาะมีหลักการและเหตุผลพิเศษในการคุ้มครองประโยชน์ของสังคมที่รัฐจะต้องคุ้มครองบุคคลที่ประกอบอาชีพโดยสุจริตซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของสังคมจากผู้กระทำความผิดอันมีผลกระทบต่อสุจริตชน ตลอดจนหลักการป้องกันอาชญากรรมข้ามชาติ หลักการเรื่องการติดตามกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินคืนแก่สังคม เช่น กำหนดความผิดการฟอกเงินหรือการดำเนินการทางทรัพย์สินที่จะต้องปราบปรามเพื่อสกัดกั้นและปราบปรามการกระทำความผิดโดยเฉพาะความผิด

เกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ จึงต้องมีมาตรการพิเศษจัดการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำผิดแยกต่างหาก จากความผิดฐานฟอกเงินซึ่งเป็นความผิดอาญาโดยให้ทรัพย์สินตกเป็นของรัฐเสียก่อน เนื่องจากไม่มีผู้ใด สามารถเป็นเจ้าของเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิดว่าเป็นทรัพย์สินที่ชอบด้วยกฎหมายและ ให้ภาระในการพิสูจน์ที่มาของทรัพย์สินนั้นเป็นของเจ้าของทรัพย์สิน แต่ในขณะเดียวกันก็ยังคุ้มครอง บุคคลที่สามซึ่งเป็นผู้สุจริต การดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำผิดจึงสามารถสืบย้อนรอย ทรัพย์สินไปได้ตลอดสายเพราะทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำผิดนั้นถือเป็นทรัพย์สินที่ผิดกฎหมายตั้งแต่ว ันเวลาที่รับมาแล้ว แม้เกิดขึ้นก่อนการใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๕๒ ก็ตาม หากตัวทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำผิดนั้นยังคงมีอยู่ในวันที่กฎหมายว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินฯ บังคับใช้ก็สามารถดำเนินการกับตัวทรัพย์สินนั้นได้ไม่เกี่ยวกับตัวบุคคล กรณีนี้ จึงไม่ได้เป็นการใช้กฎหมายย้อนหลังแต่ประการใด ดังนั้น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม การฟอกเงินฯ หมวด ๖ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒

ประเด็นที่สอง พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๕๒ หมวด ๖ ว่าด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน (มาตรา ๔๘ ถึงมาตรา ๕๕) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

ในประเด็นนี้ ผู้ร้องโต้แย้งว่าศาลได้พิพากษายกฟ้องผู้ร้องและคดีถึงที่สุดแล้ว ต่อมาคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้มีมติยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ร้องไว้ชั่วคราว โดยอาศัยอำนาจ ตามมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งผู้ร้องเห็นว่าบทบัญญัติดังกล่าว ให้สิทธิแก่คณะกรรมการธุรกรรมมากเกินไป ทำให้เกิดการก่อกวนหรือเลือกปฏิบัติได้ทำให้สิทธิของบุคคล ไม่ได้ได้รับการคุ้มครอง เห็นว่าเป็นการตรากฎหมายจำกัดสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลเกินกว่าที่จำเป็น จึงเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าแม้พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติที่เป็นการจำกัดสิทธิ ในทรัพย์สินของบุคคล เช่น มาตรา ๔๘ และมาตรา ๕๕ ว่าด้วยการใช้อำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ไว้ชั่วคราว หรือมาตรา ๕๑ ว่าด้วยการสั่งริบทรัพย์สินให้ตกเป็นของแผ่นดิน บทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น ก็ไม่ขัดรัฐธรรมนูญ เพราะตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ วรรคสอง มาตรา ๓๗ วรรคสอง มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๕๐ วรรคสอง ซึ่งเป็นข้อยกเว้นให้กระทำได้ อีกทั้งผู้ร้อง ก็มีสิทธิโต้แย้งทางศาลแพ่งในการพิสูจน์ความชอบด้วยกฎหมายของทรัพย์สินตามข้อพิสูจน์ที่กำหนดไว้ ในมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้

ประเด็นที่สาม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๕๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ หรือไม่ เพราะเป็นการให้ศาลแพ่งมีอำนาจพิจารณาคดีอาญา อันเป็นการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลหรือวิธีพิจารณาเพื่อใช้บังคับแก่คดีหนึ่งคดีใดโดยเฉพาะ พิจารณาแล้วในประเด็นนี้ เป็นการดำเนินการต่อตัวทรัพย์ มิได้เป็นการดำเนินคดีต่อตัวบุคคลทางอาญา เป็นมาตรการกระทำต่อทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำผิด โดยให้ศาลแพ่งเข้ามาทำหน้าที่พิสูจน์ที่มาของทรัพย์สินและพิพากษาว่าเป็นทรัพย์สินที่จะต้องตกเป็นของแผ่นดินหรือไม่ ย่อมชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ แล้ว จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแต่ประการใด

อาศัยเหตุผลดังกล่าวมาแล้วข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๕๒ หมวด ๖ ว่าด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน (มาตรา ๔๘ ถึงมาตรา ๕๕) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๔๘ และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ มาตรา ๕๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕

พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ